

blessings, he goes back to 'Thou graciously grantest knowledge; if in the last blessings, he goes back to the *'Abodah*.¹ R. Assi, however, says that in the middle ones the order need not be observed.² R. Shesheth cited in objection: 'Where should he commence? At the beginning of the benediction in which the other went wrong'.⁴ This is a refutation of R. Huna, is it not?⁵ — R. Huna can reply: The middle blessings are all one.⁶

Rab Judah said: A man should never petition for his requirements either in the first three benedictions or in the last three, but in the middle ones. For R. Hanina said: In the first ones he resembles a servant who is addressing a eulogy to his master; in the middle ones he resembles a servant who is requesting a largess from his master; in the last ones he resembles a servant who has received a largess from his master and takes his leave.

Our Rabbis taught: Once a certain disciple went down⁷ before the Ark in the presence of R. Eliezer, and he span out the prayer to a great length. His disciples said to him: Master, how long-winded this fellow is! He replied to them: Is he drawing it out any more than our Master Moses, of whom it is written: *The forty days and the forty nights* [that I fell down]?⁸ Another time it happened that a certain disciple went down before the Ark in the presence of R. Eliezer, and he cut the prayer very short. His disciples said to him: How concise this fellow is! He replied to them: Is he any more concise than our Master Moses, who prayed, as it is written: *Heal her now, O God, I beseech Thee*?⁹ R. Jacob said in the name of R. H̄isda: If one prays on behalf of his fellow, he need not mention his name, since it says: *'Heal her now, O God, I beseech Thee'*, and he did not mention the name of Miriam.

(1) The fourth benediction in the *Tefillah*, v. *P. B.*, p. 46. (2) Lit., 'service'. The seventeenth blessing, v. *P. B.*, p. 50. (3) And if one was accidentally omitted it can be inserted anywhere. So Rashi. Tosaf., however, say that he goes back to that blessing and continues from there. (4) So M.S. M. cur. edd. read: 'To where does he go back'. (5) Because it shows that he need not go back to 'Thou graciously grantest'. (6) And if one errs in any of them he has to go back to 'Thou graciously grantest'. (7) The reading desk was at a lower level than the floor of the Synagogue. (v. *supra* 10b), hence the expression 'went down'. (8) Deut. IX, 25. (9) Num. XII, 13.

Our Rabbis taught: These are the benedictions in saying which one bows [in the *Tefillah*]: The benediction of the Patriarchs,¹ beginning and end, and the thanksgiving, beginning and end.² If one wants to bow down at the end of each benediction and at the beginning of each benediction, he is instructed not to do so. R. Simeon b. Pazzi said in the name of R. Joshua b. Levi, reporting Bar Kappara: An ordinary person bows as we have mentioned; [34b] a high priest at the end of each benediction; a king at the beginning of each benediction and at the end of each benediction.³ R. Isaac b. Nahmani said: It was explained to me by R. Joshua b. Levi that an ordinary person does as we have mentioned; a high priest bows at the beginning of each blessing; and a king, once he has knelt down, does not rise again [until the end of the *Tefillah*], as it says: *And it was so that when Solomon had made an end of praying, . . . he arose from before the Altar of the Lord, from kneeling on his knees.*⁴

Kidah [bowing] is upon the face, as it says: *Then Bath-Sheba bowed with her face to the ground.*⁵ *Keri'ah* [kneeling] is upon the knees, as it says: *From kneeling on his knees.* Prostration is spreading out of hands and feet, as it says: *Shall I and my mother and thy brethren come to prostrate ourselves before thee on the ground.*⁶

R. H̄iyya the son of R. Huna said: I have observed Abaye and Raba bending to one side.⁷ One [Baraita] taught: To kneel in the thanksgiving benediction is praiseworthy, while another taught: It is reprehensible! — There is no contradiction: one speaks of the beginning,⁸ the other of the end. Raba knelt in the thanksgiving at the beginning and at the end. The Rabbis said to him: Why does your honour act thus? He replied to them: I have seen R. Nahman kneeling, and I have seen R. Shesheth doing thus. But it has been taught: To kneel in the thanksgiving is reprehensible? — That refers to the thanksgiving in *Hallel*.⁹ But it has been

(1) The first benediction. (2) V. *P. B.*, 51 and 53. (3) I.e., the greater the individual, the more he humbles himself. (4) 1 Kings VIII, 54. (5) *Ibid.* I, 31. (6) Gen. XXXVII, 10. (7) And not completely prostrating themselves. (8) This is praiseworthy. (9) The verse, *Give thanks unto the Lord, for he is good, etc.*, v. *P. B.*, p. 222.

1. Ancestors אבות

ברוך אתה יהוה, אלהינו ואלהי אבותינו, אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב, האל הגדול הגבור והגורא, אל עליון, גומל חסדים טובים וקונה הכל וזוכר חסדי אבות, ומביא גואל לבני בנינים למען שמו באהבה. מלך עוזר ומשיע ומגן ברוך אתה יהוה, מגן אברהם.

Praised are You, Lord our God and God of our ancestors, God of Abraham, of Isaac, and of Jacob, great mighty, awesome, exalted God who bestows lovingkindness, Creator of all. You remember the pious deeds of our ancestors and will send a redeemer to their children's children because of Your loving nature. You are the King who helps and saves and shields. Praised are You, Lord, Shield of Abraham.

2. Might גבורות

אתה גבור לעולם אדני, מחיה מתים אתה רב להושיע. מקלכל חיים בנסו, מחיה מתים ברחמים רבים, סומך בופלים ורופא חולים ומתיר אסורים, ומקים אמונתו לישגי עפר. מי כמוך בעל גבורות, ומי דומה לך, מלך ממית ומחיה ומצמיח ישועה. ונאמן אתה להחיות מתים ברוך אתה יהוה מחיה המתים.

Your might, O Lord, is boundless. You give life to the dead; great is Your saving power. Your lovingkindness sustains the living, Your great mercies give life to the dead. You support the falling, heal the ailing, free the fettered. You keep Your faith with those who sleep in dust. Whose power can compare with Yours? You are the master of life and death and deliverance. Faithful are You in giving life to the dead. Praised are You, Lord, Master of life and death.

3. Holiness קדושה

אתה קדוש ושמן קדוש, וקדושים בכל יום יהלליך סלה. ברוך אתה יהוה, האל הקדוש.

Holy are You and holy is Your name. Holy are those who praise You daily. Praised are You, Lord, holy God.

4. Knowledge דעת

אתה חונן לאדם דעת, ומלמד לאגוש בינה. חננו מאתך דעה בינה והשכל. ברוך אתה יהוה, חונן הדעת.

You graciously endow mortals with intelligence, teaching wisdom and understanding. Grant us knowledge, discernment, and wisdom. Praised are You, Lord who graciously grants intelligence.

5. Repentance תשובה

השיבנו אבינו לתורתך, וקרובנו מלפניו לעבודתך, והתזירנו בתשובה שלמה לפניך. ברוך אתה יהוה, הרופא בתשובה.

Our Father, bring us back to Your Torah. Our King, draw us near to Your service. Lead us back to You, truly repentant. Praised are You Lord who welcomes repentance.

6. Forgiveness סליחה

קלח לנו אבינו כי חטאנו, מחל לנו מלכנו כי פשענו, כי מוחל וסולח אתה.
ברוך אתה יהוה, חנון המרבה לסלח.

Forgive us, our Father, for we have sinned; pardon us, our King, for we have transgressed, for
You forgive and pardon. Praised are You gracious and forgiving Lord.

7. Redemption גאולה

ראה נא בעיני וריבה ריבנו וגאלנו מהרה למען שמך, כי גואל חזק אתה.
ברוך אתה יהוה, גואל ישראל.

Behold our affliction and deliver us. Redeem us soon because of Your mercy, for You are the
mighty Redeemer. Praised are You, Lord, Redeemer of the people Israel.

8. Healing רפואה

רפאנו יהוה ונרפא, הושיענו ונשעה, כי תהלתנו אתה, והעלה
רפואה שלמה לכל מכותינו, כי אל מלך רופא נאמן ורחמן אתה.
ברוך אתה יהוה, רופא חולי עמו ישראל.

Heal us, O Lord, and we shall be healed. Help us and save us, for You are our glory. Grant
perfect healing for all our afflictions. For You are the faithful and merciful God of healing.
Praised are You, Lord, Healer of His people Israel.

9. Years ברכת השנים

ברך עלינו יהוה אלהינו את השנה הזאת ואת כל מיני תבואתה לטובה. ותן
בחורף: טל ומטר לברכה בקיץ: ברכה
על פני האדמה, ושבענו מטובך, וברך שנתנו בשנים הטובות.
ברוך אתה יהוה, מברך השנים.

Lord our God, make this a blessed year. May its varied produce bring us happiness. Grant (in
Winter): dew and rain to bless (in Summer): blessing to the earth. Satisfy us with its abundance,
and bless our year as the best of years. Praised are You, Lord who blesses the years.

10. Ingathering of Exiles קיבוץ גלויות

תקע בשופר גדול לקראתנו, ושא גם לקבץ גליותינו,
וקבצנו יחד מארבע כנפות הארץ.
ברוך אתה יהוה, מקבץ גתיו עמו ישראל.

Sound the great shofar to herald our freedom, raise high the banner to gather all exiles. Gather
the dispersed from the ends of the earth. Praised are You, Lord who gathers our dispersed.

11. Justice דין

השיבה שופטינו כבראשונה, ויועצינו כבתחלה. והסר ממנו יגון ואנחה,
ומלונן עלינו אתה יהוה לבדך, בתוסד וברחמים, וצדקנו במשפט.
ברוך אתה יהוה, מלך אוהב צדקה ומשפט.

Restore our judges as in days of old, restore our counselors as in former times. Remove from us sorrow and anguish. Reign alone over us with lovingkindness; with justice and mercy sustain our cause. Praised are You, Lord, King who loves justice.

12. Heretics ברכת המרים

ולמלשינים אל תהי תקנה, וכל הרשעה כרגע תאבד,
וכל אויבתי מהרה יפרתי
והנדים מהרה תעקר ותשבר ותכגיע במהרה בימינו.
ברוך אתה יהוה, שובר אויבים ומכניע נדים.

Frustrate the hopes of all those who malign us; let all evil very soon disappear. Let all Your enemies soon be destroyed. May You quickly uproot and crush the arrogant; may You subdue and humble them in our time. Praised are You, Lord who humbles the arrogant.

13. The Righteous צדיקים

על הצדיקים ועל החסידים, ועל זקני עמך בית ישראל, ועל פליטת
סופריהם ועל גרי הצדק ועליו, יקמו רחמיך יהוה אלהינו, ותן
שכר טוב לכל הבוססים בשמך באמת, ושים חלקנו עמם ולעולם
לא נבולש פי כן כסחנו. ברוך אתה יהוה, משען ומבטח לצדיקים.

Let Your tender mercies be stirred for the righteous, the pious, and the leaders of the House of Israel, devoted scholars and faithful proselytes. Be merciful to us of the House of Israel. Reward all who trust in You, cast our lot with those who are faithful to You. May we never come to despair, for our trust is in You. Praised are You, Lord who sustains the righteous.

14. Jerusalem ברוך ירושלים

לירושלים עירך ברחמים תשוב, ותשכון בתוכה כאשר דברת,
ובנה אותה בקרוב בימינו בגן עולם, וכפא נוד עבדך מהרה לתוכה תבין
ברוך אתה יהוה, בונה ירושלים.

Have mercy, Lord, and return to Jerusalem, Your city. May Your Presence dwell here as You have promised. Build it now, in our days and for all time. Reestablish there the majesty of David, Your servant. Praised are You, Lord who builds Jerusalem.

15. House of David בית דוד

את צמח דוד עבדך מהרה תצמיח, וקרנו תרום בישועתך.
כי לישועתך קוינו כל היום. ברוך אתה יהוה, מצמיח קרן ישועה.

Bring to flower the shoot of Your servant David. Hasten the advent of Messianic redemption. Each and every day we hope for Your deliverance. Praised are You, Lord who assures our deliverance.

16. Acceptance of Prayer קבלת תפילה

שמע קולנו יהוה אלהינו חוס ורחם עלינו, וקבל ברחמים וברצון את תפלתנו, כי אל שומע תפלות ותחנונים אתה, ומלפניך מלכנו ריקם אל תשיבנו כי אתה שומע תפלות עמך ישראל ברחמים. ברוך אתה יהוה, שומע תפלה.

Lord our God, hear our voice. Have compassion upon us, pity us, accept our prayer with loving favor. You listen to entreaty and prayer. Do not turn us away unanswered, our King, for You mercifully heed Your people's supplication. Praised are You, Lord who hears prayer.

17. Worship צבירה

רצה יהוה אלהינו בעמך ישראל ובתפלתם, והשב את העבודה לזכיר ביתך, ואשי ישראל ותפלתם באהבה תקבל ברצון, ותהי לרצון תמיד עבודת ישראל עמך ותחונתה עינינו בשוכך לציון ברחמים. ברוך אתה יהוה, המחזיר שכינתו לציון.

Accept the prayer of Your people as lovingly as it is offered. Restore worship to Your sanctuary. May the worship of Your people Israel always be acceptable to You. May we witness Your merciful return to Zion. Praised are You, Lord who restores His Presence to Zion.

18. Acknowledgment הודאה

מודים אנחנו לך, שאתה הוא יהוה אלהינו ואלהי אבותינו לעולם ועד, צור חיינו מגן ישענו אתה הוא לדור ודור. גזרה לך וגספר תהלתך, על חיינו המסורים בידך ועל נשמותינו הפקודות לך, ועל גסיך שבכל יום עמנו, ועל נפלאותיך וטובותיך שבכל עת, ערב וקור וצהריים. הטוב כי לא כלו רחמיך, המרחם כי לא תמו חסדיך, כי מעולם קנינו לך. ועל כלם יתברך ויתרומם שמך מלכנו תמיד לעולם ועד. וכל החיים יודין סלה, ויהללו את שמך באמת, האל ישועתנו וצורתנו סלה. ברוך אתה יהוה, הטוב שמך ולך נאה להודות.

We proclaim that You are the Lord our God and God of our ancestors throughout all time. You are the Rock of our lives, the Shield of our salvation in every generation. We thank You and praise You morning, noon and night for Your miracles which daily attend us and for Your wondrous kindness. Our lives are in Your hand; our souls are in Your charge. You are good, with everlasting mercy; You are compassionate, with enduring lovingkindness. We have always placed our hope in You. May every living creature thank You and praise You faithfully, our deliverance and our help. Praised are You, beneficent Lord to whom all praise is due.

19. Peace שלום

שים שלום טובה וברכה, חן וחסד ורחמים, עלינו ועל כל ישראל עמך. וברכנו אבינו, בלנו באור פניך, כי באור פניך נתת לנו יהוה אלהינו, תורת חיים ואהבת חסד, וצדקה וברכה ורחמים וחסד ושלום. וטוב בעיניך לברך את כל עמך ישראל בכל עת ובכל שעה בשלומך. ברוך אתה יהוה, המברך את עמו ישראל בשלום.

Grant peace to the world, with happiness, and blessing, grace, love and mercy for us and for all people Israel. Bless us, our Father, one and all, with Your light; for by that light did You teach us Torah and life, love and tenderness, justice, mercy, and peace. May it please You to bless Your people Israel in every season and at all times with Your gift of peace. Praised are You, Lord who blesses His people Israel with peace.

a chronologically organized plan, in logical sequence, for the rebuilding of the nation from its post-destruction historical reality to its spiritual and political restoration in the ideal future .... Thus they pray that God grant them the knowledge to understand their situation ("He who grants knowledge" [Blessing 4]), to know why their world fell apart, and their temple was destroyed, and their independence taken from them. Were they granted the knowledge - and they would realize that their iniquities caused their punishment - and they would repent ("He who desires repentance" [Blessing 5]); by the merit of their repentance God would make atonement for their iniquities and forgive them ("He who multiplies repentance" [Blessing 6]). The pardoning of their iniquities would open the gate to the repair of their condition. God would redeem them (in the present) from every trouble, adversary, and tribulation ("He who redeems Israel" [Blessing 7]), and heal their sick ("He who heals His people Israel" [Blessing 8]), and give them sustenance to endure their subjugation until the end time ("He who blesses the years"). Up to here, the repair of the national condition in the present, which is temporary, necessary but not sufficient for the true repair of the nation is not in the present but the future, in which, at the end of a gradual and slow process, she shall return to her former state and merit again her independence. This eschatological process has the following stages: "[i.e., the next cluster of blessings]."⁴⁴

The advantage of this reading of blessings 4-9 is that it consists of a single story line somewhat parallel to blessings 10-15. The result is the appearance of the middle section being divided into two symmetrical halves. Indeed, Fleischer goes on to say that the first half is really an introductory blessing plus five, whereas the second part consists of five blessings plus a concluding one. What begins as a set of 1+5 ends as set of 5+1. The resultant symmetry is as impressive as that of Levi's above. The disadvantage lies not in its literary structure, but in the anchoring of its meaning in historical events. The cogency of the analysis is too dependent upon the Amidah being composed in the immediate wake of the destruction of the Temple in 70 C.E. and as a reaction to it. Predicating literary analysis on too close an adherence to a historical happening is always fraught with danger. Modern literary analysis has repeatedly shown the gap between historical happenings and their literary formulation. Too often, a single literary formulation fits too many different historical backgrounds. A blessing for knowledge, for example, is far too common to be limited to a specific historical moment in time. As such, it is a staple of Qumran, Christian, and Jewish prayer without any connection to any specific event in history.⁴⁵ In this regard,

⁴⁴ Fleischer, "The Shemone Esre," 198.

⁴⁵ See M. Weinfeld, "The Prayers for Knowledge, Repentance, and Forgiveness in the Eighteen Benedictions," *Tarbiz* 48 (1979) 194-95 (Hebrew); and *The Thanksgiving Scroll* (ed. Licht) 42-43.

Fleischer reverts to the discredited classic critical-historical method that reduces liturgical formulations to reflexes of historical events.⁴⁶

An added difficulty of the analysis is the reliance on the peroration (*hitum/hatimah*) of the blessings without due consideration of their content. Although any analysis of the blessing must be based on the peroration as the key to its meaning as well as its most stable part, it may not disregard the body of the blessing whatever its variations. Only by such disregard of the body of the fourth blessing could Fleischer possibly consider the knowledge therein to be of their political plight and the theological explanation thereof. On the contrary, the Amidah makes no explicit reference to the destruction nor to any explanation. At most, the destruction and exile only become implicit in blessings ten to fifteen which deal with the restoration. Since they do not even enter the consciousness of the worshiper till after the first six intermediate blessings, they cannot be used to explain any of them, surely not the first. Without reference to such knowledge or its explanation elsewhere in the Amidah, no reader could be expected to grasp the point of the blessing. By comparing the theme of the daily Amidah with the "Because of our sins we were exiled from our land," motif of the *Musaf* pilgrimage holiday liturgy, Fleischer mistakenly reads the former through the prism of the latter. In actuality, the absence of any direct reference to the destruction and exile is one of the remarkable characteristics of the Amidah. Whatever the importance of parallels, analysis must not lose sight of the distinctiveness of each composition.

Fleischer is right, however, to emphasize how much the meaning of a blessing is derivative of sequence. He repeatedly underscores the meaning of a blessing in the light of its location in the Amidah. In the case of 4 and 5, however, the divinely granted knowledge of the former is not to be applied to their social and religious reality, but to the Torah of the latter.⁴⁷

⁴⁶ For critiques of this approach, see Sarason's discussion of "Historical-Philological Studies" in his "On the Use of Method in the Modern Study of Jewish Liturgy," esp. 116; and Kimelman, "Liturgical Studies in the 90's," *Jewish Book Annual* 52 (1994-1995/5755) 61-67. A recent effort at the "historicizing" of the Amidah is that of Flussler, "Some of the Precepts of the Torah from Qumran (4QMMT) and the Benediction Against the Heretics," *Tarbiz* 61 (1992) 366-74 (Hebrew), with regard to blessings 11-13.

⁴⁷ As noted by Halevy, *Kuzari* 3:19 (ed. Even-Shmuel, 116, bottom) and made explicit in the beginning of the interpolation in the Amidah at the conclusion of Sabbaths and festivals, *הווינו לומר לומר הוינו* according to the Ashkenazic version (see Sirkes, *Bein Tur Orah Hayyim*, 294), and Genizah versions such as: *הווינו לומר לומר / הווינו לומר לומר* (QR 10 [1898] 657, lines 1-2); *הווינו לומר לומר* (S. Assaf, "Me-Seder Ha-Tefillah Be-Eretz Yisrael," *Sefer Dinaburg* [ed. I. Baer; Jerusalem, 1949] 117); *הווינו לומר לומר / הווינו לומר לומר* דת הבהו חן בלבו

In illness, or when time is lacking, the following shortened form of the עמידה may be said:—

אָדְנִי, p. 130. to הַקְדוּשׁ, p. 136

הַבִּינֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לְדַעַת דְּרָכֶיךָ • וּמִוֹל אֶת־לִבְבֵנוּ לִירְאָתֶךָ •
וְתַסְלַח לָנוּ לְהַיּוֹת גְּאוּלִּים • וְרַחֲמֵנוּ מִמַּכְאוֹב • וּדְשָׁנֵנוּ בְּנְאוֹת
אֶרְצֶךָ • וּנְפֻצוֹתֵינוּ מֵאַרְבַּע כְּנָפֹת הָאָרֶץ תִּקְבֹּץ • וְהַתּוֹעִים
עַל דַּעְתֶּךָ יִשְׁפָּטוּ • וְעַל הַרְשָׁעִים תִּנְיַף יְדֶךָ • וַיִּשְׂמַח צְדִיקִים
בְּבִנְיַן עֵינֶךָ וּבְהַקְוֵן הַיְכָלֶךָ וּבְצִמְיַחַת קָרוֹן לְדוֹד עֲבָדֶךָ
וּבְעֶרְיַכַת נֵר לְבֹן־יֵשׁוּי מְשִׁיחֶךָ • טָרֵם נִקְרָא אֶתֶּה הַעֲנֵה • בְּרוּךְ
אָתָּה יְיָ שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה :

Continue—

רְצֵה, p. 148. to קְדֻמוֹנִיּוֹת, p. 156.

On הליל, p. 756 say חֲנֻכָּה and חוֹל הַמוֹעֵד, ראִישׁ הַדָּשׁ, p. 756

disciples ; to prosper our goal with happy ends and fulfilment of hope. May we be of those who have a portion in the Life to Come. Strengthen us with good companionship, and fortify our good impulses in this life ; so that the reverence of Thy Name be ever the longing of our heart. And may this our happiness in reverencing Thee be remembered by Thee for good ”.

R. Zera was in the habit of adding : “ May it be Thy will, O Lord our God, that we return to Thee in perfect repentance ; so that we may not be ashamed to meet our fathers in the Life to Come ”.

R. Alexander is the author of this additional prayer : “ May it be Thy will, O Lord our God, to place us in light, and not in darkness ; and may not our heart grow faint, nor our eyes dim. Lord of the Universe ! It is revealed and known before Thee that it is our desire to perform Thy will ; but what stands in the way ? The Evil Inclination and the oppression of the kingdoms. May it be Thy will to deliver us from their hand, so that we may again perform Thy statutes with a perfect heart ”.

R. Pedath and R. Chiyya used to add : “ May it be Thy will, O Lord our God and God of our Fathers, that none hate or envy us, and that neither hatred nor envy of any man find place in our hearts. May thy Torah be our occupation, and make us wholehearted in reverencing Thee. Keep us far from what Thou hatest ; bring us near to what Thou lovest ; and deal mercifully with us for Thy Name’s sake ”.

(ונוכר) [ונשכר] לאחה שיכוא וידבר על ידיו ולא רצה לתבוע צרכו שלאותו האיש תחלה אלא פתח בשבתו שלמלך התחיל מקלפו ואומ' אשרי העולם מי בתוכו אשרי העולם מי דיינו עלינו זרחה חמה עלינו זרחה לבנה וחזר ופתח בצרכו שלאיש וחזר וחתם בשבתו שלמלך: וכן את מוצא שלא רצה משה לתבוע צרכיהן של ישראל תחלה אלא פתח בשבתו שלהקביה ויאמר ה' מסיני בא ואחר כך בצרכן של ישראל וזאת ליתודה וללו אמר לכניסין אמר וליוסף אמר וחזר וחתם בשבתו שלהקביה אין כאל ישורון: וכן את מוצא ברוד שלא רצה לתבוע צרכיהן של ישראל תחלה אלא פתח בשבתו שלהקביה תחלה (תה' קמט א) שיר לה' שיר חדש ואחר כך פתח בצרכיהן של ישראל כי רוצה ה' בעמו (שם קמט ד) וחזר וחתם בשבתו שלהקביה הללויה הללו אל בקדשו (שם קנא א): וכן את מוצא בשלמה בנו שלא רצה לתבוע צרכיהן של ישראל תחלה אלא פתח בשבתו שלהקביה תחלה ויאמר ה' אלהי ישראל אין כמוך (מ"א ח כג) ואחר כך הוא אומ' רעב כי יהיה בארץ (שם ח לו) ובאחרונה הוא אומ' ועתה קומה ה' אלהים לנחך ה' אלהים אל חשב סני משיחך (דהי"ב ו מא—מב): וכן את מוצא בשמונה עשרה ברכות שקבעו חכמים ונביאים שלא רצו לתבוע צרכיהם של ישראל תחלה אלא פתחו בשבתו של הקביה ברוך אתה ה' אלהינו ואלהי אביו א' אבי א' יצ' וא' יעקב ובשניה הוא אומ' תחית המתים ובשליש' הוא אומ' קרושת השם ואחר כך הוא אומ' גאלינו ה' אלהינו נאולה שלימה שלפניך ובאחרונה הוא אומ' ועתה א' מודים אנחנו לך (ק): [דיא] ויאמר ה' מסיני בא מלמד כשנגלה הקביה ליתן תורה לישראל לא נגלה להם מרוח אחת אלא מארבע רוחות שני' ה' מסיני בא זו רוח צפנית: וזרחה משעיר לבו זו רוח מזרחית: הוסיף מהר פארן זו רוח דרוסית: ואתה מרבבת קדש זו רוח מערבית(ר): דיא ה' מסיני בא מלמד כשנגלה הקביה ליתן תורה לישראל לא נתנה להן בלשון אחת אלא בארבעה לשונות שני' ה' מסיני בא זה לשון הקדש: וזרח משי' לבו זה לשון רומי: הוסיף מהר פא' זה לשון ערבי: ואתה מרי' קדש זה לשון ארמי: דיא ה' מסיני בא מלמד כשנגלה הקביה ליתן תורה לישראל לא לישראל נתנה בלבד אלא לכל אומות העולם שני' (ישעי' כה יב) לא בסתר דברתי כשנתתיה בתחלה לא נתתיה בסתר במקום ארץ חשך לא אברתי לזרע יעקב לאלו אני נתנה (ש) תהו בקסוני לא נתתיה בכס (ת) אלא אני ה' דובר צדק כגיד מיסרים: דיא ה' מסיני בא מלמד כשנגלה הקביה ליתן תורה לישראל הרעיש כל העולם כולו על יושביו שני' (תהי' כס ג—יא) קול ה' על המים קול ה' בכח קול ה' בהדר קול ה' שובר ארזים קול ה' תוצב קול ה' יחיל מדבר קול ה' יחלל אילות באותה שעה נחכנסו כל אומות העולם אצל בלעם בן בער אמי' לו תאמר שהקביה מכיא מכול על עולמו ומחריבו כשם שעשה לראשונים ה' למכול ישב אמי' להן לאו היום הוא מולך בעולמו היום הוא מישב את עולמו שני' וישב ה' מלך לעולם תורה הוא נותן לעמו שבת הוא נותן לבניו שכר טוב ליראיו שני' ה' עז לעמו יתן אמרו לו אם כן ה' יברך את עמו בשלום: דיא ה' מסיני בא מלמד כשם שהרעיש הקביה את השמים ואת הארץ ביום מתן תורה כך הוא עתיד להרעיש בו את כל העולם כולו ביום שיפרע בו משעיר שני' (שופ' ה ד—ה) ה' בצאתך משעיר בני' כשר' ארום ארץ רעשה הר' נוי' מסני ה' מה תיל זה סיני מסני ה' אלהי ישר' אלא מלמד כשם שהרעיש הקביה את השמים ואת הארץ ביום מתן תורה

(ק) ע' סני' נספרי' וע' פסי' זוטרתא. (ר) כך נרי' גיל' פסי' זוטרתא. (ט) כל סמלתי
 נמילתא נדש' סוף פ"א. (ת) נמילתא נרי': פננס, ויל': פננס (φέννα), כעלי' סענסט
 מעסיו נסחכ.